

CIA-in pokušaj revolucije u Jugoslaviji propao zbog pogrešnih uniformi

Autor Administrator
Sunday, 17 December 2017

Njemački historičar Bernd Stöver, koji se već decenijama bavi istraživanjem djelovanja američkih tajnih službi, otkrio je ovih dana za ugledni "Süddeutsche Zeitung" (SZ) da je CIA 1949. godine pokušala izazvati državni udar u Jugoslaviji, ali da je taj plan na bizaran način doživio svoj neuspjeh. Ova jugoslovenska epizoda moćne službe je prilično iznenađujuća s obzirom da je plan za rušenje pripreman u jeku sukoba Tita i Staljina, dok je u Jugoslaviji, zapravo, postojao strah od invazije Sovjetskog Saveza.

CIA u četničkim uniformama Ali, Stöver navodi da je za sedam decenija postojanja CIA bilo mnogo neočekivanih i neuspješnih akcija. Stöver, koji se bavi historijom nacionalsocijalizma, Hladnog rata i Amerike, ovaj slučaj je zato i spomenuo među skandalima iz prošlosti američke agencije. Među njima su spektakularni pokušaji atentata na kubanskog vođu Fidela Kastru podmetanjem otrova u njegove cigarete ili trovanjem njegovog ronilačko odijela, kao i nastojanje iz četrdesetih godina prošlog stoljeća da se kongoanski političar Patrice Lumumba ubije stavljanjem otrova u pastu za zube. Istina tog prvog predsjednika vlade nezavisnog Konga su poslije državnog udara uhapsile Mobutuove vojne jedinice i pogubile. "Američki agenti, preobučeni i civile, trebali su 1949. godine napraviti revoluciju, odnosno državni udar u Jugoslaviji, kako bi srušili komunističku vlast. Ljudi su bili obučeni, trenirani za to, sve je dobro pripremljeno. Očigledno niko nije mislio na jedan detalj: neupadljiva odjeća. Naime, stajali su obučeni u uniformama američke zračnih snaga na Željezničkoj stanici u Beogradu (!?) gdje su planirali pokrenuti ustanak. Do danas nije jasno zašto se to dogodilo, do čega je bilo. Možda nisu imali drugu odjeću pri ruci. Ta akcija je totalno propala", ispričao je Stöver za SZ. Ugledni hrvatski historičar Trvtko Jakovina, profesor na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu predaje Svjetsku povijest XX stoljeća koji je doktorirao na tezi "Američki komunistički saveznik: Hrvati, Titova Jugoslavija i Sjedinjene Američke Države 1945–1955.", kaže za Radiosarajevo.ba da uniforme zapravo nisu bile američke već četničke ili starojugoslovenske! Naime, kaže da se u njegovom doktoratu spominje operacija kakvu opsuje njemački autor. "Oni su otkrili skupinu komandosa, pretpostavljam jugoslavenskog porijekla. To je zgrozilo Jugoslaviju. Posebno je, čini mi se, bio apostrofirani Aleksandra Ranković (bivši i ef obavještajne zajednice u Jugoslaviji, op.a.), jer su se pitali u odnosima sa Amerikancima: jesmo li saveznici ili nismo, jesmo li na istoj strani ili ne i da li vam trebamo vjerovati", govori Jakovina. Kako navodi dr. Jordan Baevski o djelovanju američkih tajnih službi u Jugoslaviji, u većini diplomatskih i obavještajnih izvještaja CIA-e do razdoblja prije 1948. Josipa Broza Tita se smatra najbližim saveznikom Sovjetskog Saveza u Evropi i primjerom staljinističkog tipa vladanja u istočnoj Evropi. On navodi da je Jugoslavija privukla pozornost vodećih krugova Amerike kada je izbio sukob između Staljina i Tita koji je otvoreno priznat tek krajem juna 1948. godine. Stöver citira Donalda Heatha, tadašnji američki ambasador u Sofiji. On u svojoj izvještaju Washingtonu od 30. juna 1948. godine figurativno opisuje sukob Tito-Staljin kao "protestantsku pobunu protiv komunističkog Vatikana". Ubrzo se nametnulo pitanje američko-jugoslovenske vojne saradnje, odnosno američke podrške Beogradu, ali čisto da je CIA u tom vakumu pokušala da se uplate. Tim prije jer postoje izvještaji iz istog perioda o njihovom djelovanju u Albaniji. "Ako su bile operacije koje su bile usmjerene ka podrivanju jugoslavenskog režima, kao što su bile cijelo vrijeme takve mjere protiv svih drugih istočnoevropskih režima, sa Jugoslavijom to prestaje kada postajemo saveznici. Ali, 1949. je mogao biti zaostatak ne do kraja valorizirane, mijenjajuće uloge Jugoslavije. To je bilo u ovom primjeru kojeg ja imam u doktoratu. Dakle, CIA je imala jedan program, taj program se izvodio u Jugoslaviji. U međuvremenu se promijenila situacija, ali neke programe su nastavili voditi. To je s vremenom prekinuto. Jugoslavija postaje primatelj američke vojne pomoći", objašnjava Jakovina neuspješnu operaciju američke službe, te dodaje. "Dakle 1949. godine CIA nije imala razloga, osim da budno motri situaciju, poduzimati mjere rušenja jugoslovenskog režima iz razloga koji su vrlo brzo postali transparentni". Tito ili sovjetski aparatčik Dodaje da su Amerikanci odmah, već 1948, godine modificirali svoju politiku, ali na diplomatskoj ravni. Međutim, jugoslovenska politika je iznutra još nekoliko mjeseci nastavila s evrstom politikom koja nije sugerirala da se stvari mijenjaju. "Mijenjale su se na diplomatskom planu, jer nije bila nikakva tajna da istočnoevropske diplomate uopće ne kontaktiraju sa Jugoslavenima. Može se razgovarati o motivima Titove evrstve politike 1949., ali to krajem godine postane prošlo vrijeme", naglasio je. Američki diplomati su već na pedesetih zaključili da će u Jugoslavijom vladati ili Tito ili sovjetski aparatčik, jer nema šanse da se bivši građanski političari nađu na istoj platformi i da preuzmu vlast. "Ono što jest bila nada, jeste da se Tito demokratizira i privuče na Zapad", zaključio je Faruk Vele Radio Sarajevo 15.12.2017.

#JosipBrozTito #Jugoslavija #Yugoslavia #SFRJ #antifaizam #antifascism